

Test Booklet Code & No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्र.

A

Paper-III

SOCIAL WORK

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

2. (Signature)

(In words)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

MAY - 20316**Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150****Number of Pages in this Booklet : 40****Number of Questions in this Booklet : 75****Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **75** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **75** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ्या/निळ्या करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमागाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

MAY - 20316/III—A

SOCIAL WORK
Paper III
समाजकार्य
प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Note : This paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Post-modernism in Social Work is considered as :	1. समाजकार्यात उत्तर-आधुनिकवाद समजला जातो :
(A) Community Action	(A) समुदाय कृती
(B) Viewing people as integrated whole	(B) सर्व लोक एकत्रित आहेत या दृष्टीने बघणे
(C) People's movement	(C) लोक चळवळ
(D) Public-private partnership	(D) शासकीय व खाजगी भागीदारी
2. Services rendered voluntarily by an individual or group to another individual or a group is called as :	2. स्वेच्छेने एखाद्या व्यक्तीने किंवा गटाने दुसऱ्या व्यक्तीसाठी किंवा गटासाठी दिलेल्या सेवांना असे म्हटले जाते.
(A) Professional Social Work	(A) व्यावसायिक समाजकार्य
(B) Social Development Services	(B) सामाजिक विकास सेवा
(C) Social Service	(C) समाज सेवा
(D) Social Reform	(D) समाज सुधारणा

3. The Principle of Individualisation means :

- (A) Selecting the right individual
- (B) Discrimination against certain individuals
- (C) Working according to the peculiar characteristics of an individual
- (D) Clients primary group

4. **Assertion (A) :**

Ideologies of civil society movements is a democratic re-politicization of the masses.

Reason (R) :

It focuses on alternative model of development and governance.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

3. वैयक्तिकरणाचे तत्त्व म्हणजे :

- (A) योग्य व्यक्तीची निवड करणे
- (B) विशिष्ट व्यक्तीच्या विरुद्ध भेदाभेद
- (C) व्यक्तीच्या विशिष्ट गुणवैशिष्ट्यानुसार काम करणे
- (D) अशिलांचा प्राथमिक गट

4. **विधान (A) :**

नागरी समाज चळवळ विचारप्रणाली लोकसमुहाच्या पुर्नराजकीय लोकशाहीवादी असतात.

कारण (R) :

ते विकास व प्रशासन यांच्या पर्यायी प्रारूपावर भर देतात.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून **योग्य** पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

5. **Assertion (A) :**

Ideologies of Action groups prominently deals with conscientization of the oppressed about their victimization.

Reason (R) :

It focuses on Empowerment of marginalized people.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

6. Which Article of the Constitution of India states “no child below 14 years shall be employed to work in any factory” ?

- (A) Article 22
- (B) Article 14
- (C) Article 45
- (D) Article 24

5. **विधान (A) :**

कृतीगटाच्या विचारप्रणाली विशेषकरून शोषित गटाच्या शोषणाविषयीच्या जाणीवजागृतीचे काम करतात.

कारण (R) :

हे सिमान्त लोकांच्या सबलीकरणावर भर देते.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

6. भारतीय संविधानातील कोणते प्रावधान- “कोणत्याही कारखाण्यात 14 वर्षाखालील बालकास नियुक्ती करता येणार नाही” ?

- (A) प्रावधान 22
- (B) प्रावधान 14
- (C) प्रावधान 45
- (D) प्रावधान 24

7. Social class is determined on the basis of :

- (A) Category
- (B) Primary group
- (C) Secondary group
- (D) Mob

8. **Assertion (A) :**

Socialisation is a significant process of human groups.

Reason (R) :

Long period of dependency allows children to learn things they need to know.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) Both (A) and (R) are false

7. सामाजिक वर्ग याआधारे निश्चित होतो :

- (A) वर्गीकरण
- (B) प्राथमिक समुह
- (C) दुय्यम समुह
- (D) गर्दी

8. **विधान (A) :**

सामाजिकीकरण ही सामाजिक समुहातील प्रमुख प्रक्रिया आहे.

कारण (R) :

दीर्घकालीन परावलंबित्व मुलांना त्यांना जे शिकायच आहे त्याकरिता वाव देत.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) आणि (R) हे दोन्ही चुकीचे आहेत

9. Primary reasons for population growth are :

- (a) Failure of Family Planning Programme
- (b) Human Motivation
- (c) Unemployment
- (d) Culture

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (c), (d)
- (C) (a), (b), (c), (d)
- (D) (a), (d)

10. Which of the following Five Year Plan emphasized on poverty alleviation ?

- (A) IIIrd FYP
- (B) IVth FYP
- (C) Vth FYP
- (D) VIth FYP

9. लोकसंख्या वाढीची कारणे :

- (a) कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाच अपयश
- (b) मानवी प्रेरणा
- (c) बेरोजगारी
- (d) संस्कृती

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (c), (d)
- (C) (a), (b), (c), (d)
- (D) (a), (d)

10. गरीबी निर्मूलनावर भर देण्यासाठी खालीलपैकी कोणती पंचवार्षिक योजना जोर देते ?

- (A) IIIरी योजना
- (B) IVथी योजना
- (C) Vवी योजना
- (D) VIठी योजना

11. Sigmund Freud propounded the concepts,

- (a) 'id'
- (b) 'ego'
- (c) 'superego'
- (d) 'supreme id'

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (b)
- (C) (a), (b), (c), (d)
- (D) (b), (c), (d)

12. Ideology of Human Rights Movements :

- (A) Accept Constitution
- (B) Humanity
- (C) Civil Society Organization
- (D) Expose the authoritarian acts of the state and powerful social forces

11. सिगमंड फ्राईड यांनी खालीलपैकी कोणत्या संकल्पना मांडल्या ?

- (a) ईड
- (b) इगो
- (c) सुपरइगो
- (d) सुप्रिम इड

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (b)
- (C) (a), (b), (c), (d)
- (D) (b), (c), (d)

12. मानव अधिकार चळवळींची विचारप्रणाली :

- (A) संविधानास मान्यता
- (B) मानवतावाद
- (C) नागरी संघटन
- (D) राज्यातील एकाधिकारशाही कृतीस व प्रबळ सामाजिक (फोर्सेस) घटकांना उघडकीस आणणे

13. Maslow's need hierarchy theory explains in order.

- (a) social needs
- (b) physical needs
- (c) self actualization
- (d) need achievement

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (b), (c), (d)
- (B) (a), (b), (c)
- (C) (a), (b), (c), (d)
- (D) (c), (b), (d)

14. Social Worker's mediation with scientific approach is

- (A) Intervention
- (B) Arbitration
- (C) Negotiation
- (D) Conciliation

13. मॅस्लोच्या 'गरजांची उतरंड' सिद्धांताच्या स्पष्टीकरणानुसार

- (a) सामाजिक गरजा
- (b) शारीरिक गरजा
- (c) सेल्फ अॅक्च्युअलायझेशन
- (d) गरज पुर्तता

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (b), (c), (d)
- (B) (a), (b), (c)
- (C) (a), (b), (c), (d)
- (D) (c), (b), (d)

14. शास्त्रीय मार्गाने समाज कार्यकर्त्याने केलेली मध्यस्थी :

- (A) मध्यस्थी
- (B) लवाद
- (C) वाटाघाटी
- (D) कन्सिलिएशन

15. Advance equitable opportunities for economic participants during economic growth is :

- (A) Inclusive growth
- (B) Exclusive growth
- (C) Economic inclusion
- (D) Economic exclusion

16. In Social Assessment as part of the case work process, the case worker seeks answers to which one of the following ?

- (A) What philosophical assumptions and principles of case work can be used to solve the problem ?
- (B) What tools and techniques can be used to help the person ?
- (C) What is the problem, its cause and possible solutions ?
- (D) What are the health conditions a person suffers from ?

15. आर्थिक वृद्धी दरम्यान आर्थिक सहभागीदारांकरिता समान संधीमध्ये वाढ करणे :

- (A) समावेशक वृद्धी
- (B) असमावेशक वृद्धी
- (C) आर्थिक समावेशकता
- (D) आर्थिक असमावेशकता

16. व्यक्तीसह कार्याचा भाग म्हणून सामाजिक परीक्षणात खालीलपैकी कोणत्या एकाचे उत्तर मिळते ?

- (A) व्यक्तीसह कार्याची कोणती तर्कशास्त्रीय गृहीतके व तत्त्व समस्या निवारण्यासाठी वापरता येतात ?
- (B) व्यक्तीला मदत करण्यासाठी कोणते तंत्र व तंत्रज्ञान वापरता येतात ?
- (C) समस्या, त्याची कारणे व शक्य असलेले उपाय कोणते ?
- (D) व्यक्तीच्या व्याधी व आरोग्य परिस्थिती काय आहे ?

17. The 'Casework Relationship' was written by :

- (A) W. Clifford
- (B) F.P. Biesteak
- (C) G.R. Banerjee
- (D) H.H. Perlman

18. Match the following and choose the correct answer from the codes given below :

List I

- (a) A. Freud
- (b) Florence Hollis
- (c) H.J. Parad
- (d) Perlman H.H.

List II

- (i) Casework : A Psycho-social therapy
- (ii) Persona : Social Role and Personality
- (iii) The Ego and the Mechanism of Defense
- (iv) Ego Psychology and Dynamic Casework

Codes :

- (A) (a)–(iii), (b)–(i), (c)–(iv), (d)–(ii)
- (B) (a)–(iii), (b)–(ii), (c)–(i), (d)–(iv)
- (C) (b)–(iii), (a)–(ii), (c)–(i), (d)–(iv)
- (D) (a)–(i), (b)–(ii), (c)–(iii), (d)–(iv)

17. 'केसवर्क रिलेशनशीप' हे पुस्तक यांनी लिहिले आहे.

- (A) डब्ल्यू. क्लिफोर्ड
- (B) एफ. पी. बिस्टिक
- (C) जी. आर. बॅनर्जी
- (D) एच. एच. पर्लमन

18. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

- (a) ए. फ्राईड
- (b) फ्लॉरेन्स होलीस
- (c) एच. जे. पराड
- (d) पर्लमन एच. एच.

यादी II

- (i) व्यक्तीसह कार्य — मनोसामाजिक उपचारपद्धती
- (ii) व्यक्तीत्व — सामाजिक भूमिका व व्यक्तीमत्त्व
- (iii) अहम् आणि संरक्षण यंत्रणा
- (iv) अहम् मानसशास्त्र व गतीशील व्यक्तीसह कार्य

संकेतांक :

- (A) (a)–(iii), (b)–(i), (c)–(iv), (d)–(ii)
- (B) (a)–(iii), (b)–(ii), (c)–(i), (d)–(iv)
- (C) (b)–(iii), (a)–(ii), (c)–(i), (d)–(iv)
- (D) (a)–(i), (b)–(ii), (c)–(iii), (d)–(iv)

19. Behaviour modification theory is based on :

- (A) Role Theories
- (B) Learning Theories
- (C) Ego Psychology
- (D) Existentialism

20. Social Casework is a social work method which :

- (A) Social workers working in welfare organisations and agencies use to help people deal with their problems of social functioning
- (B) Social workers use to help people adapt to their environments
- (C) Social workers use to help people become aware of their oppression
- (D) Social workers working in private organisations use to help people organise into trade unions

19. वर्तन बदल सिद्धांत यावर आधारलेले आहे :

- (A) भूमिका सिद्धांत
- (B) अध्ययन सिद्धांत
- (C) 'स्व'चे मानसशास्त्र
- (D) अस्तित्ववाद

20. व्यक्तीसह कार्य ही एक समाजकार्याची पद्धत आहे जी :

- (A) समाजकल्याण संस्थेत काम करणारे समाजकार्यकर्ते लोकांना त्यांच्या सामाजिक कार्यात्मकतेसंबंधित समस्या सोडविण्यासाठी मदत करतात
- (B) लोकांना त्यांच्या वातावरणाशी जुळवून घेण्यासाठी समाजकार्यकर्ते मदत करतात
- (C) लोकांना त्यांच्या शोषणाबद्दल जागृत करण्यासाठी समाजकार्यकर्ते मदत करतात
- (D) खाजगी संस्थेत काम करणारे समाज कार्यकर्ते लोकांना कामगार संघटनेखाली एकत्र येण्यासाठी मदत करतात

21. Which of the following is *not* a principle of Social Group Work ?

- (A) Recognition of unique differences of each individual
- (B) Appropriate modification of group process
- (C) Enabling group members to involve themselves in the process of problem solving
- (D) Principle of indifferent attitude towards members

22. "The Human Group" has been written by :

- (A) H.B. Trecker
- (B) Homan
- (C) Grace Coyle
- (D) G. Konopka

21. खालीलपैकी कोणते गटकार्याचे तत्त्व नाही आहे ?

- (A) प्रत्येक व्यक्तीमधील विशेष वेगळेपण ओळखणे
- (B) गट प्रक्रियेत योग्य बदल
- (C) समस्या सोडविण्यासाठीच्या प्रक्रियेत सहभागी होण्यासाठी गटसदस्यांना सक्षम बनविणे
- (D) सभासदांविषयी उदासीन दृष्टीकोण तत्त्व

22. 'द ह्यूमन ग्रुप' हे पुस्तक यांनी लिहिले आहे.

- (A) एच. बी. ट्रेकर
- (B) होमन
- (C) ग्रेस कोयले
- (D) जी. कोनप्का

23. The society where dominance of men over women is observed is known as :

- (A) Patrilinear
- (B) Patrilocal
- (C) Patriarchy
- (D) Patrimony

24. The committment of children through juvenile courts takes place when :

- (A) Children come in conflict with law
- (B) Children are sexually abused
- (C) Children are diagnosed with antisocial personality disorder
- (D) Children are orphaned due to death of parents

23. ज्या समाजात स्त्रियांवर पुरुषांचे वर्चस्व आढळून येते त्याला असे म्हणतात.

- (A) पितृवांशिक
- (B) पितृगृहीय
- (C) पुरुषप्रधान समाजरचना
- (D) वारसा

24. खालीलपैकी कोणत्या परिस्थितीत मुलांच्या देखभालीसाठी त्यांना बाल न्यायालयामार्फत संस्थेकडे सोपवण्यात येते ?

- (A) जेव्हा मुले विधिसंघर्षग्रस्त होतात
- (B) जेव्हा मुलांचे लैंगिक शोषण होते
- (C) जेव्हा त्यांना समाजविरोधी व्यक्तिमत्त्व विकृती असल्याचे घोषित केले जाते
- (D) जेव्हा आई-वडिलांच्या निधनामुळे मुले अनाथ होतात

25. **Assertion (A) :**

Group work uses small-group interaction as a vehicle for social change.

Reason (R) :

In group work, the group process or the situation is itself the medium for change.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

26. Who is closely related to the concept conscientisation from the following ?

- (A) Mary Richmond
- (B) Friedlander
- (C) Paulo Freire
- (D) Grace Mathew

25. **विधान (A) :**

सामाजिक बदलासाठी समुह कार्यात लघु-गट आंतरक्रियांचा वाहक म्हणून अवलंब होतो.

कारण (R) :

समुह कार्यात मूलतः गट प्रक्रिया किंवा स्थिती हेच बदलाचे माध्यम आहे.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून **योग्य** पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

26. जाणीवजागृती ह्या संकल्पनेशी खालीलपैकी कोण जास्त प्रमाणात संबंधित आहे ?

- (A) मेरी रिचमंड
- (B) फ्रिडलँडर
- (C) पायलो फ्रेरी
- (D) ग्रेस मॅथ्यु

27. Generally NGO plays one of the following important role :

- (A) Partner in development of the community
- (B) Organizer of recreational activity
- (C) Guarantor of loan
- (D) Partner in profit making activity

28. DWACRA aims at

- (A) Youth Welfare
- (B) Agriculture Development
- (C) Welfare of adolescent girls
- (D) Women Welfare

27. सर्वसाधारणपणे स्वयंसेवी संस्था खालीलपैकी कोणती महत्त्वाची भूमिका बजावतात ?

- (A) समुदायाच्या विकासात भागीदार
- (B) करमणूकीचे कार्यक्रमाचा आयोजक
- (C) कर्जासाठी जामीनदार
- (D) नफा कमविण्यासाठीच्या कृतीचे भागीदार

28. DWACRA चे उद्दीष्ट हे आहे.

- (A) युवा कल्याण
- (B) कृषी विकास
- (C) किशोरवयीन मुलींचे कल्याण
- (D) महिला कल्याण

29. PESA (Panchayat Extension to Scheduled Areas) Act, 1996 mainly aims at

- (A) Isolation of scheduled areas from other areas
- (B) Empowering tribals within their own culture
- (C) Protecting the tribal population from exploitation with active involvement of the Gram Sabha
- (D) Integrating tribal community with main stream society

30. Shifting power relations is a characteristic of :

- (A) Community Organisation
- (B) Social Action
- (C) Social Welfare Administration
- (D) Political Action

29. अनुसूचित क्षेत्रासाठी पंचायत विस्तार (पेसा) कायदा 1996 मुख्यत्वे यावर भर देतो

- (A) अनुसूचित क्षेत्र इतर क्षेत्रापासून वेगळे करणे
- (B) आदिवासी जमातींना त्यांच्या संस्कृतीत सक्षम बनविणे
- (C) ग्रामसभेतील सक्रीय सहभागाच्या साहाय्याने आदिवासींचे शोषणापासून संरक्षण करणे
- (D) आदिवासींना समाजाच्या मुख्य प्रवाहात सामावून घेणे

30. सत्ता-संबंध बदल हे कशाचे वैशिष्ट्य आहे ?

- (A) समुदाय संघटन
- (B) सामाजिक कृती
- (C) समाज कल्याण प्रशासन
- (D) राजकीय कृती

31. Consider the following statements and select your *correct* answer according to the codes given below :

Assertion (A) :

People's participation is essential for the success of development programme.

Reason (R) :

Education and awareness lead to participation.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

31. खालील विधाने व कारणे विचारात घेऊन त्याप्रमाणे खालीलपैकी संकेताकातून अचूक उत्तर निवडा :

विधान (A) :

विकास कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी लोक सहभाग आवश्यक आहे.

कारण (R) :

शिक्षण आणि जागृती सहभाग वाढवते.

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

32. Match the following and choose the *correct* answer from the codes given below the list :

List I

- (i) Understanding
- (ii) Generalisation
- (iii) Probability Sampling
- (iv) Non-probability Sampling

List II

- (1) Stratified Sampling
- (2) Purposive Sampling
- (3) Qualitative Research
- (4) Quantitative Research

Codes :

- (A) (i)–(2), (ii)–(3), (iii)–(1), (iv)–(4)
- (B) (i)–(4), (ii)–(2), (iii)–(1), (iv)–(3)
- (C) (i)–(3), (ii)–(4), (iii)–(1), (iv)–(2)
- (D) (ii)–(1), (i)–(4), (iii)–(2), (iv)–(3)

32. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून

योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

- (i) आकलन
- (ii) सामान्यीकरण
- (iii) संभाव्यता नमुना
- (iv) अ-संभाव्यता नमुना

यादी II

- (1) यादृच्छिक नमुना
- (2) सहेतूक नमुना
- (3) गुणात्मक संशोधन
- (4) संख्यात्मक संशोधन

संकेतांक :

- (A) (i)–(2), (ii)–(3), (iii)–(1), (iv)–(4)
- (B) (i)–(4), (ii)–(2), (iii)–(1), (iv)–(3)
- (C) (i)–(3), (ii)–(4), (iii)–(1), (iv)–(2)
- (D) (ii)–(1), (i)–(4), (iii)–(2), (iv)–(3)

33. Quantitative Researcher use :

- (i) Descriptive Research Design
- (ii) Case Study Research Design
- (iii) Cross-sectional Research Design
- (iv) Longitudinal Research Design

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (i), (ii) and (iii)
- (B) (i), (iii) and (iv)
- (C) (i), (ii) and (iv)
- (D) (iv), (ii) and (iii)

34. In which of the following research designs, usually, we do not propose a hypothesis ?

- (A) Experimental
- (B) Descriptive
- (C) Exploratory
- (D) Explanatory

33. सांख्यिकीय संशोधक कोणत्या बाबींचा अवलंब करतात ?

- (i) वर्णनात्मक संशोधन आराखडा
- (ii) व्यष्टी अध्ययन संशोधन आराखडा
- (iii) आंतर-विभागीय संशोधन आराखडा
- (iv) दीर्घकालीन संशोधन आराखडा

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (i), (ii) आणि (iii)
- (B) (i), (iii) आणि (iv)
- (C) (i), (ii) आणि (iv)
- (D) (iv), (ii) आणि (iii)

34. खालीलपैकी कोणत्या संशोधन आराखड्यात साधारणपणे आपण अभ्युपगम प्रस्तावित करित नाही ?

- (A) प्रायोगिक
- (B) वर्णनात्मक
- (C) अन्वेषणात्मक
- (D) स्पष्टीकरणात्मक

35. Match the following and choose the correct answer from the codes given below the list :

List I

- (i) Case Study
- (ii) Questionnaire
- (iii) Interview Schedule
- (iv) Scales

List II

- (1) Reliability
- (2) Open-end questions
- (3) Quantitative Research
- (4) Qualitative Research

Codes :

- (i) (ii) (iii) (iv)
- (A) (4) (3) (2) (1)
- (B) (3) (1) (4) (2)
- (C) (2) (4) (1) (3)
- (D) (1) (4) (2) (3)

35. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून

योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

- (i) व्यष्टी अध्ययन
- (ii) प्रश्नावली
- (iii) मुलाखत अनुसूची
- (iv) मापन साधन

यादी II

- (1) वैधता
- (2) खुले प्रश्न
- (3) संख्यात्मक संशोधन
- (4) गुणात्मक संशोधन

संकेतांक :

- (i) (ii) (iii) (iv)
- (A) (4) (3) (2) (1)
- (B) (3) (1) (4) (2)
- (C) (2) (4) (1) (3)
- (D) (1) (4) (2) (3)

36. Which of the following scheme deals with welfare of elderly people ?

- (A) Sanjay Gandhi Niradhar Yojana
- (B) Indira Awas Yojana
- (C) Pradhan Mantri Jan-Dhan Yojana
- (D) Rajiv Gandhi Shahri Vikas Yojana

37. The concept of sustainable development was promoted in :

- (A) Rio Conference
- (B) Copenhagen Conference
- (C) Beijing Conference
- (D) Delhi Conference

38. Basic aim of social policy in India is to achieve :

- (i) Equality
- (ii) Social Justice
- (iii) Eradication of Disparity

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (i) only
- (B) (ii) and (iii) only
- (C) (i) and (iii) only
- (D) (i), (ii) and (iii)

36. खालीलपैकी कोणती योजना वृद्धांच्या कल्याणाशी संबंधित आहे ?

- (A) संजय गांधी निराधार योजना
- (B) इंदिरा आवास योजना
- (C) प्रधानमंत्री जनधन योजना
- (D) राजीव गांधी शहरी विकास योजना

37. शाश्वत विकास ही संकल्पना ह्या परिषदेमध्ये पुरस्कृत केली गेली.

- (A) रियो
- (B) कोपन्हेगन
- (C) बिजिंग
- (D) दिल्ली

38. भारतात सामाजिक धोरणांचा मुख्य ध्येय प्राप्त करणे होय.

- (i) समानता
- (ii) सामाजिक न्याय
- (iii) असमानता निर्मूलन

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) फक्त (i)
- (B) फक्त (ii) आणि (iii)
- (C) फक्त (i) आणि (iii)
- (D) (i), (ii) आणि (iii)

39. The United Nations adopted the
Conventions on the Rights of the
Child in the year :

- (A) 1968
- (B) 1979
- (C) 1989
- (D) 1999

40. The National Population Education
Policy was adopted in the year :

- (A) 1950
- (B) 1960
- (C) 1980
- (D) 2000

39. बाल हक्क अधिकार संबंधी संयुक्त राष्ट्र संघांचा
करार यावर्षी पारित झाला :

- (A) 1968
- (B) 1979
- (C) 1989
- (D) 1999

40. राष्ट्रीय लोकसंख्या शिक्षण धोरण यावर्षी
अवलंबिल्यात आले :

- (A) 1950
- (B) 1960
- (C) 1980
- (D) 2000

41. The Equal Remuneration Act, 1976 basically aims at :

- (A) Equal remuneration for men and women workers
- (B) Equal remuneration for men and women workers on the similar job
- (C) Equal remuneration for children, women and men
- (D) Equal remuneration for skilled and semi-skilled workers

42. Who is a 'senior citizen' according to the 'Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007' ?

- (A) any person being a citizen of India who has attained the age of 58 years
- (B) any person being a citizen of India who has attained the age of 55 years
- (C) any person being a citizen of India, who has attained the age of sixty years or above
- (D) any person being a citizen of India, who has attained the age of sixty five years or above

41. समान मोबदला अधिनियम, 1976 चे प्रमुख ध्येय :

- (A) स्त्री-पुरुष कामगारांना समान मोबदला
- (B) एकाच स्वरूपाच्या कामावरील स्त्री-पुरुष कामगारांना समान मोबदला
- (C) मुले, स्त्रीया आणि पुरुषांना समान मोबदला
- (D) कुशल आणि अर्ध-कुशल कामगारांना समान मोबदला

42. पालक आणि ज्येष्ठ नागरिक देखभाल तथा कल्याण अधिनियम, 2007 नुसार ज्येष्ठ नागरिक म्हणजे :

- (A) कोणतीही अशी व्यक्ति जी भारतीय नागरिक आहे व त्या व्यक्तीने वयाची 58 वर्षे पूर्ण केलेली आहेत
- (B) कोणतीही अशी व्यक्ति जी भारतीय नागरिक आहे व त्या व्यक्तीने वयाची 55 वर्षे पूर्ण केलेली आहेत
- (C) कोणतीही अशी व्यक्ती जी भारतीय नागरिक आहे व त्या व्यक्तीने वयाची 60 वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त पूर्ण केलेली आहेत
- (D) कोणतीही अशी व्यक्ती जी भारतीय नागरिक आहे व ज्या व्यक्तीने वयाची 65 वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त पूर्ण केलेली आहेत

43. According to 'The Rights of Persons with Disabilities Bill 2014' who is defined as a person with disability ?

- (A) A person with benchmark disability
- (B) A person with not less than 40% disability
- (C) A person with long term physical, mental, intellectual or sensory impairment which hinders his full and equal participation in society equally, with others
- (D) A person with mental, physical, intellectual or sensory shortcomings differing from state to state

44. According to 'The Protection of Children from Sexual Offences Act, 2012' who is a child :

- (A) Any person below the age of 14 years
- (B) Any person below the age of 16 years
- (C) Any person below the age of 18 years
- (D) Any person below the age of 12 years

43. 'द राईट्स ऑफ पर्सन्स विद डिसेबिलिटीज् बील, 2014' नुसार अपंग व्यक्ती म्हणजे :

- (A) अशी व्यक्ती जी ठरवलेल्या पातळीपर्यंत अपंग आहे
- (B) 40% टक्क्यापेक्षा कमी अपंगत्व नसलेली व्यक्ती
- (C) दीर्घकालीन शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक किंवा संवेदन-दुर्बलता असलेली व्यक्ती ज्यामुळे अशा व्यक्तीचा समाजातील इतर व्यक्तीसोबतचा संपूर्ण तथा समान सहभाग बाधित होतो
- (D) राज्य परत्वे भिन्न मानसिक, शारीरिक, बौद्धिक किंवा संवेदनविषयक उणिवा असलेली व्यक्ती

44. 'दि प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रेन फ्रॉम सेक्सुअल ऑफेन्सेस ॲक्ट, 2012' नुसार बालक म्हणजे :

- (A) 14 वर्षाखालील कोणतीही व्यक्ती
- (B) 16 वर्षाखालील कोणतीही व्यक्ती
- (C) 18 वर्षाखालील कोणतीही व्यक्ती
- (D) 12 वर्षाखालील कोणतीही व्यक्ती

45. Match the following and choose the *correct* answer from the codes given below the list :

List I

- (a) International Human Rights Day
- (b) World Disability Day
- (c) World Elder's Day
- (d) World Social Work Day

List II

- (i) 2nd March
- (ii) 10th December
- (iii) 3rd December
- (iv) 1st October

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (ii) (iii) (iv) (i)
- (B) (iii) (iv) (i) (ii)
- (C) (i) (ii) (iv) (iii)
- (D) (ii) (i) (iv) (iii)

45. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून

योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

- (a) आंतरराष्ट्रीय मानवाधिकार दिवस
- (b) जागतिक अपंग दिवस
- (c) जागतिक वृद्ध दिवस
- (d) जागतिक समाजकार्य दिवस

यादी II

- (i) 2 मार्च
- (ii) 10 डिसेंबर
- (iii) 3 डिसेंबर
- (iv) 1 ऑक्टोबर

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (ii) (iii) (iv) (i)
- (B) (iii) (iv) (i) (ii)
- (C) (i) (ii) (iv) (iii)
- (D) (ii) (i) (iv) (iii)

46. A village in Maharashtra, where people mobilized them for Joint Forest Management (JFM).

- (A) Mokhada
- (B) Ralegansiddhi
- (C) Bazargaon
- (D) Mendha-Lekha

47. Who wrote the book titled 'Social Development : The Developmental Perspective in Social Welfare' ?

- (A) James Midgley
- (B) Shanker Pathak
- (C) M.S. Gore
- (D) Ram Ahuja

46. महाराष्ट्रातील एक गाव जिथे लोकांनी पुढाकाराने संयुक्त वन-व्यवस्थापन केले आहे :

- (A) मोखाडा
- (B) राळेगणसिद्धी
- (C) बाजारगाव
- (D) मेंढा-लेखा

47. 'सोशल डेव्हलपमेन्ट : द डेव्हलपमेन्ट परस्पेक्टिव इन सोशल वेलफेयर' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?

- (A) जेम्स मिडग्ले
- (B) शंकर पाठक
- (C) एम.एस. गोरे
- (D) राम आहुजा

48. **Assertion (A) :**

Educational attainment and economic participation are the key constituents in ensuring the empowerment of women.

Reason (R) :

Empowering women enhances their ability to influence changes and to create a better society.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

49. Which one of the following is Millenium Development Goal ?

- (A) Superstition eradication
- (B) Combat terrorism
- (C) Reduce Child Mortality rate
- (D) Assess the community resources

48. **विधान (A) :**

शैक्षणिक प्राप्ती आणि आर्थिक सहभाग हे महिला सशक्तीकरणाचे प्रमुख अंतर्भूत घटक आहेत.

कारण (R) :

सशक्तीकरणात महिला स्वतःच्या क्षमता वाढवून, बदलास प्रभावित करून चांगली समाज व्यवस्था निर्माण करतात.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

49. खालीलपैकी कोणते एक सहस्रक विकास ध्येय आहे ?

- (A) अंधश्रद्धा निर्मूलन
- (B) आतंकवादाशी लढा
- (C) बालमृत्यू दर कमी करणे
- (D) समुदाय संसाधनांचे मूल्यमापन

50. Determining the impact on society

is :

- (A) General audit
- (B) Social audit
- (C) Social value audit
- (D) Social evaluation

51. Which one of the following describes skills, knowledge, abilities to do the job ?

- (A) Job description
- (B) Job specification
- (C) Job evaluation
- (D) Job rotation

52. 'Espirit De Corps' is otherwise called as :

- (A) Equity
- (B) Competitiveness
- (C) Union is strength
- (D) Unity of direction

50. समाजावरील प्रभाव निश्चित करणे म्हणजे :

- (A) सामान्य लेखापरीक्षण
- (B) सामाजिक लेखापरीक्षण
- (C) सामाजिक मूल्ये लेखापरीक्षण
- (D) सामाजिक मूल्यमापन

51. खालीलपैकी कोणती संकल्पना कार्यासंबंधी कौशल्य, ज्ञान आणि क्षमता स्पष्ट करते ?

- (A) कार्य स्पष्टता
- (B) कार्य विशेषता
- (C) कार्य मूल्यांकन
- (D) कार्य रोटेशन

52. 'एस्पिरिट-दे-कॉर्पस' ह्याला असे म्हणतात.

- (A) समानता
- (B) स्पर्धात्मकता
- (C) संघटन ताकद
- (D) एकतेचे दिशादर्शन

53. Under The Trade Union Act 1926, the returns of all receipts shall be sent to the Registrar on : (A) 31st December (B) 1st January (C) 31st March (D) 1st April	53. कामगार संघटना कायदा 1926 अंतर्गत प्राप्तिसंबंधी सर्व रिटर्न हे या तारखेपूर्वी प्रबंधकाकडे पाठविणे अनिवार्य आहे. (A) 31 डिसेंबर (B) 1 जानेवारी (C) 31 मार्च (D) 1 एप्रिल
54. Whitley Commission is also known as : (A) National Commission on Labour (B) Malviya Commission on Labour (C) Labour Welfare Investigation (D) Royal Commission on Labour	54. 'व्हिटले कमिशन'ला असे सुद्धा म्हणतात. (A) नॅशनल कमिशन ऑन लेबर (B) मालवीय कमिशन ऑन लेबर (C) लेबर वेलफेयर इन्व्हेस्टिगेशन (D) रॉयल कमिशन ऑन लेबर
55. Who is the proponent of Total Quality Management (TQM) ? (A) Peter Drucker (B) F.W. Taylor (C) E.W. Deming (D) Elton Mayo	55. 'टि.क्यू.एम.' टोटल क्वालिटी मॅनेजमेन्टचा जनक कोण आहे ? (A) पिटर ड्रुकर (B) एफ. डब्ल्यू. टेलर (C) इ. डब्ल्यू. डेमिंग (D) एल्टन मेयो

56. The appointment of medical and psychiatric social workers in public hospitals was the result of the recommendation of :

- (A) Bhore Committee
- (B) Mudaliar Committee
- (C) Sathe Committee
- (D) Planning Commission

57. Janani Suraksha Yojana aims to reduce maternal mortality through increase in :

- (A) Nutrition in pregnant mothers
- (B) Home visits by ASHA workers
- (C) Institutional deliveries
- (D) Safe deliveries at home by trained birth attendants

58. Mental Health Legislation in the country has till recently emphasized the :

- (A) Custodial approach
- (B) Human Rights approach
- (C) Care and rehabilitation approach
- (D) Problem-solving approach

56. वैद्यकीय व मानसोपचार सामाजिक कार्यकर्त्यांची सार्वजनिक दवाखान्यातील नेमणूक ही खालीलपैकी कोणाच्या शिफारसीची निष्पत्ती आहे ?

- (A) भोरे कमिटी
- (B) मुदलीयार कमिटी
- (C) साठे कमिटी
- (D) नियोजन मंडळ

57. जननी सुरक्षा योजना प्रसूती काळातील मृत्यू कमी करण्याचे उद्दीष्ट याच्या वाढीद्वारा ठेवते.

- (A) गरोदर मातांचा आहार
- (B) 'आशा' कार्यकर्यांच्या गृहभेटीद्वारा
- (C) दवाखान्यातील प्रसूती
- (D) प्रशिक्षित दाईच्या देखरेखीखाली घरी होणाऱ्या सुरक्षित प्रसूती

58. अद्यापही देशातील मानसिक आरोग्य संबंधित कायदे याच्यावर भर देतात :

- (A) देखरेखीखाली ठेवण्याचा मार्ग
- (B) मानवी हक्क मार्ग
- (C) काळजी व पुनर्वसन मार्ग
- (D) समस्या निवारण मार्ग

59. Match the following and choose the *correct* answer from the codes given below :

I

- (a) United Nations Convention on Rights of Persons with Disability (UNCRPD)
- (b) Persons with Disabilities Act
- (c) National Rural Health Mission
- (d) District Mental Health Programme

II

- (i) Bellary model
- (ii) ASHA workers
- (iii) Issue of legal capacity
- (iv) Job reservation

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iii) (i) (ii) (iv)
- (B) (i) (ii) (iii) (iv)
- (C) (ii) (i) (iv) (iii)
- (D) (iii) (iv) (ii) (i)

59. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

I

- (a) अपंग व्यक्तींसाठीचा राष्ट्रसंघाचा करार (UNCRPD)
- (b) अपंग व्यक्ती कायदा
- (c) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य मोहिम
- (d) जिल्हा मानसिक आरोग्य कार्यक्रम

II

- (i) बेलरी प्रारूप
- (ii) 'आशा' कार्यकर्त्या
- (iii) कायद्याच्या क्षमतेसंबंधित बाबी
- (iv) पद आरक्षण

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iii) (i) (ii) (iv)
- (B) (i) (ii) (iii) (iv)
- (C) (ii) (i) (iv) (iii)
- (D) (iii) (iv) (ii) (i)

60. The full form of DOTS is :

- (A) Directly Observed Treatment Short Course
- (B) Direct Oral Treatment Scheme
- (C) Dual Oriented Treatment Shot
- (D) Deliberate and Organised Tragetted Scheme

61. The Independent Ministry of Tribal Affairs was set up in the year :

- (A) 1990
- (B) 1999
- (C) 2001
- (D) 2014

62. Which of the following is the Rural Development experiment in pre-independence period ?

- (A) Chipko Movement
- (B) Green Revolution
- (C) White Revolution
- (D) Shriniketan Project

60. 'डॉट'चे पूर्ण रूप :

- (A) डायरेक्टली ऑब्जर्व्हड् ट्रीटमेंट शॉर्ट कोर्स
- (B) डायरेक्ट ओरल ट्रीटमेंट स्कीम
- (C) ड्यूअल ओरीएण्टेड ट्रीटमेंट शॉट
- (D) डेलिबरेट व ऑर्गनाईज्ड टारगेटेड स्किम

61. स्वतंत्र आदिवासी कार्यमंत्रालयाची स्थापना खालील वर्षी करण्यात आली :

- (A) 1990
- (B) 1999
- (C) 2001
- (D) 2014

62. खालीलपैकी कोणता ग्रामीण विकासाचा प्रयोग स्वातंत्र्यापूर्वीचा आहे ?

- (A) चिपको चळवळ
- (B) हरीत क्रांती
- (C) धवल क्रांती
- (D) श्रीनिकेतन प्रकल्प

63. Which one of the following is an agency working for democratic decentralization in the villages ?

- (A) NGO (Non-Government Organisation)
- (B) CBO (Community Based Organisation)
- (C) Gram Panchayat
- (D) PHC (Primary Health Centre)

64. After independence one of the major development interventions was the :

- (A) Indira Awas Yojana
- (B) Community Development Programme (CDP) introduced in 1952
- (C) Integrated Child Development Service
- (D) Development of Women and Children in Rural Area (DWCRA)

63. खालीलपैकी कोणती संस्था लोकशाही विकेंद्रीकरणासाठी गावात काम करते ?

- (A) अशासकीय संस्था
- (B) वस्ती पातळीवरील संस्था
- (C) ग्राम पंचायत
- (D) प्राथमिक आरोग्य केंद्र

64. स्वातंत्र्यानंतर एक ठळक विकास मध्यस्थी म्हणजे :

- (A) इंदिरा आवास योजना
- (B) समुदाय विकास कार्यक्रम (1952)
- (C) एकात्मिक बाल विकास सेवा
- (D) ग्रामीण क्षेत्र महिला व बाल विकास

65. Which one of the following programmes is included in 'The Tribal Area Sub-Plan' ?

- (A) Vanbandhoo Kalyan Yojana
- (B) Integrated Child Development Services
- (C) Integrated Tribal Development Programme
- (D) Panchayats Extension to the Scheduled Areas Act, 1996

66. is the temporary or permanent release of a prisoner before the expiry of a sentence on the promise of good behaviour.

- (A) Probation
- (B) Parole
- (C) Under-trial
- (D) Detention

65. खालीलपैकी कोणता कार्यक्रम आदिवासी उप-योजनेत समाविष्ट केला आहे ?

- (A) वनबंधू कल्याण योजना
- (B) एकात्मिक बाल विकास सेवा
- (C) एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रम
- (D) पंचायत (अनुसूचित क्षेत्र) विस्तार कायदा, 1996

66. कैद्यांना त्यांचा शिक्षेचा कालावधी पूर्ण होण्याआधी चांगल्या वर्तणूकीच्या हमीवर, काही तात्पुरत्या अथवा संपूर्ण कालावधीकरिता सोडून (सुटका) देणे याला असे म्हणतात.

- (A) परिविक्षा
- (B) पॅरोल
- (C) अंडर-ट्रायल
- (D) तुरुंगवास

67. **Assertion (A) :**

In recent years, the Supreme Court has admitted that the question of death penalty is not free from the subjective element.

Reason (R) :

Because sometimes such judgement unduly influenced by public opinion.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

68. White collar crime is an act committed by :

- (A) Politician
- (B) Government Servant
- (C) Sportsperson
- (D) Person of responsibility and high status

67. **विधान (A) :**

अलिकडच्या काळात, सर्वोच्च न्यायालयाने हे मान्य केले आहे की मृत्यूदण्ड हा प्रश्न आत्मनिष्ठ घटकांपासून मुक्त नाही.

कारण (R) :

कारण कधीकधी असे निर्णय विनाकारण लोक-मतांनी प्रभावित झालेले असतात.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

68. पांढरपेशे अपराध कृती ह्यांचे द्वारे केली जाते :

- (A) राजकारणपटू
- (B) शासकीय नौकरदार
- (C) खेळाडू
- (D) उच्चपदावरील व्यक्ती

69. The Criminal Law (Amendment) Act was passed in the year.

- (A) April 2013
- (B) April 2014
- (C) January 2015
- (D) March 2012

70. As per recent amendment in Indian Penal Code, act or behaviour is a crime.

- (a) Stalking
- (b) Voyeurism
- (c) Acid attack
- (d) Sexual harassment

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (a), (b)
- (B) (a), (b), (c), (d)
- (C) (a), (d)
- (D) (b), (c), (d)

69. गुन्हेगारी नियम (साधारण/दुरुस्ती) कायदा केंव्हा पास झाला ?

- (A) एप्रिल 2013
- (B) एप्रिल 2014
- (C) जानेवारी 2015
- (D) मार्च 2012

70. भारतीय दण्ड संहिता (IPC) मधील नवीन सुधारणानुसार कृती किंवा वर्तन हे अपराध आहे.

- (a) विनाकारण लक्ष्य आकर्षित करणे
- (b) लैंगिक हेतू (व्हॉयेरिझम)
- (c) ॲसिड अटॅक
- (d) लैंगिक छळ/शोषण

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (a), (b)
- (B) (a), (b), (c), (d)
- (C) (a), (d)
- (D) (b), (c), (d)

71. National Policy for children was launched in : (A) 1972 (B) 1974 (C) 1976 (D) 1978	71. 'राष्ट्रीय बालक धोरण' यावर्षी साली सुरुवात झाले. (A) 1972 (B) 1974 (C) 1976 (D) 1978
72. Which one of the following term is coined by Talcott Parson : (A) Social Deviance (B) Isolated nuclear family (C) Joint family (D) Extended family	72. टालकट पार्सन या शास्त्रज्ञाने ही संज्ञा विकसित केली : (A) सामाजिक विचलन (B) विभक्त कुटुंब (C) संयुक्त कुटुंब (D) विस्तारित कुटुंब
73. Which of the following organizations is working for the unorganised women workforce ? (A) SEWA (B) Saarthi (C) Jan Vikas (D) Butterfly	73. खालीलपैकी कोणती संस्था असंघटित महिलांकरीता कार्य करते ? (A) सेवा (B) सारथी (C) जन-विकास (D) बटरफ्लाय

74. In the context of child rights, ICPS is known as

- (A) Integrated Child Prevention Scheme
- (B) Integrated Child Punishment Scheme
- (C) Integrated Child Protection Scheme
- (D) Integrated Child Planning Scheme

75. In recent Act 'Sexual Harassment' includes the following any one or more act or behaviour

- (a) Physical contact
- (b) Demand of sexual favour
- (c) Showing pornography
- (d) Verbal conduct of sexual nature

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (a), (b), (c), (d)
- (B) (a), (b), (c)
- (C) (a), (d)
- (D) (b), (c)

74. बालकांच्या हक्कांच्या संदर्भात आय.सि.पि.एस. (ICPS) म्हणजे :

- (A) एकात्मिक बाल-प्रतिबंध योजना
- (B) एकात्मिक बाल-शिक्षा योजना
- (C) एकात्मिक बाल-संरक्षण योजना
- (D) एकात्मिक बाल-नियोजन योजना

75. नवीन कायद्यानुसार 'लैंगिक-शोषण' यामध्ये खालीलपैकी एक किंवा अनेक कृती किंवा वर्तनाचा समावेश होतो :

- (a) शारीरिक संबंध/संपर्क
- (b) लैंगिक पूर्तता मागणी
- (c) लैंगिक साहित्य दाखविणे
- (d) लैंगिक संबंधित मौखिक वर्तन

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (a), (b), (c), (d)
- (B) (a), (b), (c)
- (C) (a), (d)
- (D) (b), (c)

MAY - 20316/III—A

ROUGH WORK